

Informácie o lektoroch seminár 3. 10. 2018

Jaroslav Cehlárik, riaditeľ Úradu Trnavskej asociácie sluchovo postihnutých, je neúnavným bojovníkom za práva nepočujúcich, ktorý má jasnú víziu ako zlepšiť postavenie nepočujúcich prostredníctvom kultúry. Má zadané veľké ciele: nový zákon o slovenskom posunkovom jazyku, vybudovanie múzea kultúry nepočujúcich a pod. Vyrzil dych širokej verejnosti svojou pripravenosťou v zápase o post trnavského župana, čím chcel poukázať na to, že aj nepočujúci, ktorý komunikuje v slovenskom posunkovom jazyku, môže plnohodnotne zastávať verejnú funkciu. Pán Cehlárik je človek hlboko zaangažovaný v problematike sluchovo postihnutých ľudí, získava skúsenosti z najlepších svetových inštitúcií rozvíjajúcich kultúrne práva nepočujúcich. Nedávno sa vrátil z USA, kde získaval poznatky o naozaj funkčných debarierizovaných inštitúciách, ktoré uľahčujú prístup k relevantným kultúrnym formátom pre túto zraniteľnú skupinu. Pán Cehlárik organizoval na Slovensku množstvo kvalitných kultúrno-vzdelávacích podujatí pre odbornú kultúrnu verejnosť v snahe ukázať svetové štandardy v tejto oblasti a pomôcť kultúrnym inštitúciám pri debarierizácii.

Branislav Mamojka, predseda Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska a Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v SR, je členom predsedníctva Európskeho fóra zdravotného postihnutia, členom Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a podpredsedom jej Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím a Rady vlády pre Agendu 2030. Magisterské vzdelanie (1971) a vedecký titul PhD. (1981) získal v odbore teoretická fyzika. Dlhé roky pôsobil vo výskume, kde sa venoval teoretickej fyzike. Od roku 1990 pracuje v Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Venuje sa problematike sprístupňovania informácií, prístupnosti IKT, lokalizácii asistenčných technológií pre ľudí so zrakovým postihnutím a vzdelávaniu jej používateľov a inštruktorov. Je aktívny v oblasti obhajoby práv osôb so zdravotným postihnutím a tvorby a implementácie relevantnej legislatívy.

Marián Horanič aktuálne pracuje v Združení na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR. Patrí k renomovaným odborníkom na problematiku osôb so zdravotným postihnutím a dlhodobo medzi tých, ktorí permanentne monitorujú problémy a potreby ľudí s mentálnym postihnutím, aktívne ovplyvňujú legislatívu a tvorbu zákonov, publikujú odborné články, realizujú kultúrne i vzdelávacie aktivity pre ľudí s mentálnym postihnutím, ale aj pre odborníkov, vydávajú metodické príručky a odborné publikácie, realizujú množstvo kultúrnych podujatí, napr. Výtvarný salón, Krivé zrkadlá, tanečné semináre a pod. Pán Marián Horanič v Združení na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR práve finišuje s obdivuhodným a ojedinelým sociálnym projektom Bivio, ktorý sa má stať aktivačným centrom pre ľudí s mentálnym postihnutím, ktorí túžia naplno sa integrovať a zapojiť sa do života cez získanie a zlepšenie pracovných zručností.

Tibor Köböl obhajuje práva ľudí so zdravotným postihnutím. Pôsobí ako podpredseda Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím SR i Organizácie muskulárnych dystrofií v Slovenskej republike, kde je zároveň sociálnym poradcom. V užšej špecializácii sa venuje sociálnym dôsledkom ťažkého telesného postihnutia, ale venuje sa pritom i celej škále problémov spojených s danou problematikou – zviditeľňuje neľahkú situáciu osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, venuje sa problematike dostupnosti zdravotníckych pomôcok a prístrojov, odstraňovaniu architektonických bariér, zasadzuje sa za zapojenie osôb so zdravotným postihnutím do kultúrneho života a pod. Je voleným zástupcom organizácií osôb s telesným postihnutím vo Výbore pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Je to človek, ktorý presadzuje záujmy osôb so zdravotným postihnutím v konfrontácii s najvyššími štátnymi inštitúciami a svojou odbornosťou, cennými radami a pripomienkami významne ovplyvňuje legislatívne predpisy týkajúce sa osôb so zdravotným postihnutím.

Zuzana Stavrovská je komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorej veľkým poslaním je chrániť práva zraniteľných. Chránila ich dávno pred tým, ako bola Národnou radou SR zvolená do funkcie komisárky. Ešte oveľa skôr, ako nadobudol platnosť zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a o komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinnosť od 1. septembra 2015). Pani Zuzana Stavrovská dlhodobo spolupracovala s rôznymi občianskymi združeniami a budovala štruktúry k obhajobe práv osôb so zdravotným postihnutím, ktorým bolo často ubližované, ktorým boli upierané základné ľudské práva – právo na dôstojnosť, právo na súkromie, osobnú slobodu, ale aj vlastnícke práva a ktorí sa často stávali obeťou násillia a hrubosti zo strany blízkych, ale aj inštitúcií. Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím realizuje v rámci svojich kompetencií rôzne typy činností: monitoruje dodržiavanie ľudských práv

pre osoby so zdravotným postihnutím najmä vykonávaním nezávislého zisťovania plnenia záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná; uskutočňuje výskumy a prieskumy na sledovanie stavu a vývoja v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím; presadzuje záujmy osôb so zdravotným postihnutím v spoločnosti; spolupracuje s osobami so zdravotným postihnutím priamo alebo prostredníctvom organizácií pôsobiacich v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím, konzultuje s nimi veci, ktoré sa ich týkajú, skúma ich názory a podporuje ich záujem o verejné otázky; organizuje aktivity na podporu dodržiavania práv ľudí so zdravotným postihnutím.

Viera Záhorcová je predsedníčkou občianskeho združenia Inklúzia, ktorého cieľom je podporovať zamestnávanie znevýhodnených skupín na trhu práce, hlavne osôb so zdravotným postihnutím. OZ Inklúziu poznáme cez Radničkine trhy, ktoré sú vždy na jeseň mnohoročným festivalom prezentujúcim kultúrne aktivity osôb s mentálnym postihnutím. Veľkým počinom je najmä projekt chránenej dielne Kaviareň Radnička. Projekt je výnimočný tým, že zamestnáva ľudí s mentálnym postihnutím ako čašníkov. Ide o tréningy pod vedením hotelovej akadémie, kde sa mladí ľudia s hendikepom pripravujú na profesiu, v ktorej sa môžu plne realizovať. Projekt sa realizuje v spolupráci s Magistrátom mesta Bratislava, Nadáciou otvorenej spoločnosti, Nadáciou pre deti Slovenska a úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny a ďalšími subjektmi. Najväčším úspechom projektu je jeho udržateľnosť – projekt existuje už 18 rokov a vychoval množstvo mladých ľudí pre samostatnú pracovnú činnosť. Na projekte je cenné najmä to, že má silný emočný rozmer a tým aj veľkú moc odbúrať predsudky a stereotypy a meniť postoje bežnej verejnosti k ľuďom so zdravotným postihnutím.

Michal Hefty sa venuje významným aktivitám v prospech rozvoja jazyka a kultúry nepočujúcich, ktorými sú: webový portál o kultúre Nepočujúcich www.nepocujuci.sk, webový portál občianskeho združenia Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich, elektronický časopis Myslímovinky a v rámci nich e-learning – výučba slovenského posunkového jazyka, ale aj rôzne atraktívne projekty ako napr. DVD Humor Nepočujúcich či Vianočné koledy v slovenskom posunkovom jazyku. Pán Michal Hefty má skúsenosti s prácou v rôznych expertných pracovných skupinách zameraných na rozvoj životných podmienok osôb so sluchovým postihnutím vo všetkých oblastiach života. Má skúsenosti aj s prácou vo Výbore pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

Jozef Balužinský je expert, človek, ktorý zamerl svoju pozornosť a životnú aktivitu k debarierizácii hradu Stará Ľubovňa ako jeho kastelán, pričom sa postaral o sprístupnenie tejto unikátnej národnej kultúrnej pamiatky pre nepočujúcich i nevidiacich, ale aj ďalšie zraniteľné skupiny. Ako odborník na sprístupňovanie kultúrneho dedičstva osobám so zdravotným postihnutím a neúnavný popularizátor problematiky sa angažoval v prospech kultúrno-vzdelávacích aktivít pre širokú verejnosť i svojich kolegov pracujúcich v knižniciach, múzeách a galériách na Slovensku, organizoval konferencie, ktoré svojim dosahom a kvalitou, i sprístupňovaním medzinárodných skúseností, pútajú pozornosť odbornej verejnosti.

Jozef Vaško je elektrotechnický inžinier, expert, ktorý sa celý život venuje informačným systémom. Základným poslaním FabLab je vzdelávanie a osveta v oblasti digitálnych výrobných technológií pre širokú verejnosť vrátane zraniteľných skupín (ide o detašované pracovisko Centra vedecko-technických informácií SR, v ktorom pán Vaško pracuje). Cieľom FabLab je podporovať tvorivosť a dať šancu najmä mladým ľuďom realizovať svoje nápady a predstavy v oblasti digitálnych výrobných technológií. Pán Vaško pri svojej práci pomáha návštevníkom naučiť sa využívať rôzne druhy prístrojov, pomocou ktorých dokážu modelovať a vyrábať 3D objekty, ale aj rôzne pomôcky, napríklad aj také, ktoré zobrazujú kópie rôznych umeleckých artefaktov slúžiacich v rámci výstav a expozícií ako hmatové exponáty pre osoby so zrakovým postihnutím.

Pavol Korček je architekt, ktorý sa venuje univerzálnemu navrhovaniu a tvorbe bezbariérového prostredia. V rámci svojich aktivít sa sústreďuje aj na oblasť sprístupňovania kultúrnych pamiatok tak, aby boli dostupné každému, aby boli detaily stavby, objektu, exteriérov aj interiérov navrhnuté tak, aby sa v nich všetci návštevníci cítili pohodlne, bezpečne a nemuseli prekonávať žiadne bariéry, či už ten-ktorý kultúrny objekt navštívi mladá mamička s kočíkom, alebo seniorskí manželia alebo osoba so zdravotným postihnutím.